

Automatkailun kehitys Suomessa - SF-Caravan ry, 60 vuotta karavaanarin asialla

Petriina Punkari-Mäkiäho

Automatkailun voidaan katsoa käynnistyneen Suomessa 1910-luvulla, Suomen ollessa autonominen Venäjän suuriruhtinaskunta. Autobiili oli kehittynyt Suomen oloissakin pitkiä matkoja mahdollistavalle tasolle ja Suomen Matkailijayhdistyksen selvityksen mukaan Suomea voitiin pitää tyydyttävän hyvänä automobiilimaana. Keskeisimpinä ongelmina olivat teiden vaihteleva leveys, lähinnä kapeus ja mutkaisuus. Suomen itsenäistyttyä 1917 teiden varrella matkailijoita palvelevia kestikievareita oli 1 100, vaikka henkilöautoja oli vain noin viisisataa. 1920-luvun alkupuolella autojen maahantuonti käynnistyi sodan jälkeen uudelleen. ¹

1936 Helsingissä järjestettyjen matkailumessujen ja merenkulkunäyttelyn näyttelyluetteloon automatkailusta kirjoittanut Suomen Autobiiliklubin pääsihteeri A. Sahlberg näki kehittämisen kohteiksi teiden parantamisen, maaseutuhotellien palvelut, autotallien puutteen, ns. campingin eli autoulkoilun mahdollistamisen sekä suurempien laivojen tarpeen, etenkin Helsingin ja Tallinnan väliselle reitille. Tiedossa oli, että 30 autolla liikkunut saksalainen seurue oli joutunut perumaan Suomen matkansa, kun autojen laivoihin nosto ja kuljetus Suomeen ei olisi onnistunut kohtuullisessa ajassa. ²

Matkailuvaunu oli tehnyt tuloaan 1940- ja 1950-luvuilla, mutta vetoautot puuttuivat. Toinen maailmansota oli katkaissut henkilöautoliikenteen ja yksityisten ihmisten autoja oli puolustusvoimien käytössä. Uusia henkilöautojakaan ei sodan aikana tuotu maahan. Vuonna 1952 järjestetyt Helsingin olympialaiset ja sen myötä noussut tunnettavuus tekivät Suomesta houkuttelevan matkailumaan sekä ulkomaisille että kotimaisille automatkaajille. Tuohon aikaan, 1950- ja 1960-luvuilla suomalainen leirintämatkailu oli pääasiallisesti telttamatkailua. Vuonna 1962 julkaistu kirja *Upptäcktsfärd i Sverige – Med husvagn genom södra Sverige* kuvasi suomenruotsalaisen kirjailija ja taidehistorioitsija Göran Schildtin ja puoliso-Monan kaksi kuukautta kestänyttä retkeä eteläisessä Ruotsissa, näppäräksi ja komeaksi kuvattua vaunua Mercedes-Benzillä vetäen. Schildtin Svenska Dagbladetissa julkaistuihin matkakertomuksiin pohjautuva, ruotsinkielisenä myös Suomessa ilmestynyt kirja edesauttoi matkailuvaunuharrastuksen leviämistä suomenruotsalaisissa piireissä. Yhdeksi kaikkien aikojen sadekesiksi luonnehdittu kesä 1962 itsessään oli oiva sysäys uudesta matkailumuodosta unelmointiin, määrässä teltassa yöpyvien retkeilijöiden kulkiessa vaunun valaistujen ikkunoiden ohi. ³

---

¹ SF-Caravan ry:n internetsivusto karavaanarit.fi, Loma edessä, mökki takana, s. 18-19

² Loma edessä, mökki takana, s. 23-24

³ Loma edessä, mökki takana, s. 24, 29-32

Asuntovaunuilijoiden yhdistys saa alkunsa

Asuntovaunut viehättivät ja herättivät kiinnostusta matkailuvien perheiden keskuudessa, ja vaunujen käyttäjillä syntyi ajatus järjestäytymisestä. Vaunumatkailijoiden yhdistyksen perustamisesta keskusteltiin tiettävästi ensimmäisen kerran Oulun Nallikarin leirintäalueella kesällä 1962, pietarsaarelaisen koulunjohtaja Antero Rankalan ja rovaniemeläisen vakuutustarkastaja Heimo Ainalin osuttua alueelle ajoneuvoineen samanaikaisesti. Vuotta myöhemmin Härmälän leirintäalueella paikalle sattui kolmaskin vaunu, seinäjokisen varatuomari Jaakko Talvitien perheen leiriytyessä Tampereella. Juttua riitti niin Härmälässä kuin Lielahdessa, Tengströmien perheen kotona, jonne perheseurueet siirtyivät yhteisestä kiinnostuksen kohteesta mielipiteitä ja ajatuksia vaihtamaan. Joulukuussa 1963 Rankala kutsui ”asuntovaunuilijat kautta Suomenniemen ja muutkin asiasta kiinnostuneet keskustelemaan ja mahdollisesti päättämään Suomen Caravan-klubin perustamisesta”. Oulussa pidetyssä kokouksessa nähtiin uuden vaunumatkaajien etuja ajavan järjestön perustaminen tarpeelliseksi ja nimettiin työvaliokunta sääntöehdotuksen laatimista varten.

4

Asuntovaunuyhdistys SF-Caravan perustettiin Jyväskylässä helluntaina 17.5.1964. Kokouksen aiheen mukaisesti perustamiskokoukseen saapuneille oli järjestetty vaunupaikat Keski-Suomen Yhteiskoulun pihamaalta. Rankalan, Ainalin, Talvitien ja tamperelaisen Börje Tengströmin ohella perustamisasiakirjan allekirjoittajina olivat Erkki Lassila Tampereelta ja Bror Eklund Pedesörestä. Perustajajäsenten jäsennumerot arvottiin lopputuloksella 1 Bror Eklund, 2 Erkki Lassila, 3 Börje Tengström, 4 Jaakko Talvitie, 5 Antero Rankala ja 6 Heimo Ainali. Yhdistyksen nimessä Caravan kertoi aatteesta kansainvälisesti ja SF oli maamme virallinen kansallistunnus.⁵

Vuoden 1964 lopussa Suomessa oli 64 rekisteröityä matkailuvaunua ja 23 jäsentä. Yhdistyksen aseman laillistaminen, laivayhtiöiden uusimmat vaunujen rahtimääräykset ja -hinnat sekä muutaman leirintäalueen ensimmäisillä sähkökytkimillä parantamat palvelut mainittiin järjestön ensimmäisen toimintavuoden tärkeimmiksi saavutuksiksi.⁶

SF-Caravanin tunnusmerkiksi valikoitui Margaretha Tengströmin suunnittelema lännenvankkureita kuvaava tunnus, joka on edelleen käytössä virallisena tunnuksena mm. liiton lipussa, standaaareissa ja jäsennumerolaatoissa. Vankkuriteemaisia jäsenmerkkejä tiedetään käytetyn jo toimintakaudella 1965-1966. Perinne on pitänyt, sillä vielä tänäkin päivänä jäsen pitää jäsennumeroaan esillä matkailuajoneuvon yläkulmassa, edessä ja takana.⁷

---

⁴ Loma edessä, mökki takana, s. 36-39

⁵ Karavaanarit.fi, Loma edessä, mökki takana, s. 39, 41

⁶ Loma edessä, mökki takana, s. 41

⁷ Karavaanarit.fi

Jäsenlehden ensimmäinen painettu numero ilmestyi vuonna 1966 nimellä *SF-Caravan – huolettomien matkaajien ikioma perhelehti*. Välillä *Karavaanipostin* nimellä ilmestynyt lehti sai nykyisen nimensä *Caravan* vuonna 1969.⁸ Caravanin kohta 60-vuotinen historia on kulkenut ensimmäisestä kotikutoisesta, kopioidusta monisteesta nykymalliseen viisi kertaa vuodessa ilmestyvään, yli 100-sivuiseen julkaisuun, jonka levikki on lähes 61 000 ja lukijamäärä 142 000. Painetun lehden liitteenä keväisin julkaistava Caravan Leirintäopas kulkee tiukasti jäsenten mukana reittisuunnittelun apuna. Niin lehti kuin alueopaskin ovat luettavissa sähköisinä näköisversioina ja käytettävissä digitaalisina, uudella ajankohtaisella sisällöllä täydennettynä.

Kansainvälistä toimintaa – yhteisiä kokoontumisia ja ralleja

Kansainvälinen suhdetoiminta varsinkin pohjoismaisiin sisarjärjestöihin oli vireää heti SF-Caravanin alkuajoista alkaen. Ensimmäiset Pohjoismaiset Karavaanipäivät, Nordiska Caravan Träff, järjestettiin Tampereella vuonna 1967 kotimaisten vaunuharrastajien ja useiden kymmenien muista Pohjoismaista saapuneiden vaunukuntien kesken. Tapahtuman ohjelmassa oli erinäisten kilvoittelujen, tanssien ja nk. pitkänpöydän lisäksi Caramba-kilpailut. Ajoneuvoyhdistelmän taitoajoa ja peruuttamista vaihtelevin ratakuvioiden sisältävän Caramban (Caravan Club Avancerade Manöverbana) kilpailu oli kovaa alusta lähtien; Tampereella kaikkien osallistujien autoista hajosi kytkin.⁹ Karavaanipäivien järjestäminen on jatkunut vuorovuosittain ruotsalaisen, norjalaisen ja tanskalaisen sisarjärjestön kanssa. Seuraavan kerran Pohjoismaisia Karavaanipäiviä vietetään Suomessa Kiuruvedellä heinäkuussa 2024.

Pohjoismaisten karavaanarijärjestöjen yhteydenpito muuttui puheenjohtajakokouksin pidetystä astetta virallisemmaksi vuonna 1971 SF-Caravanin aloitteesta perustetun Nordiska Caravan Rådetin eli Pohjoismaisen Matkailuvaununeuvoston myötä. Neuvoston varapuheenjohtajana toimi SF-Caravan ry:n hallituksen puheenjohtaja Börje Tengström.¹⁰ Tätä nykyä NCR:n jäsenenä SF-Caravanin lisäksi ovat Caravan Club of Sweden, Norsk Bobil og Caravan Club ja Dansk Camping Union. Neuvoston puheenjohtajana toimii Kenneth Björkskog, Kokkolasta.

Kansainvälisen leirintämatkailujärjestö F.I.C.C:n (Fédération Internationale de Camping, Caravanning et Autocaravanning) jäseneksi SF-Caravan liittyi vuonna 1972. Maailmanlaajuisen karavaanari- ja leirintämatkailujärjestöjen yhteenliittymän pyrkimyksenä on edistää jäsenjärjestöjen kansainvälistä yhteistyötä sekä vaikuttaa matkailuajoneuvojen turvallisuuteen, käyttömukavuuteen ja leirintäalueisiin.¹¹ Edunvalvontatyön ohella F.I.C.C. markkinoi jäsenjärjestöjensä jäsenille

---

⁸ Loma edessä, mökki takana, s. 43

⁹ Karavaanarit.fi, Loma edessä, mökki takana, s. 44

¹⁰ Karavaanarit.fi, Loma edessä, mökki takana, s. 79

¹¹ Karavaanarit.fi, SF-Caravan ry:n toimintakertomus 2022

leirintäalueilla alennusta myöntävää kansainvälistä leirintäkorttia (Camping Card International), ja järjestön alaisuudessa pidetään karavaanareiden kansainvälisiä kokoontumisia F.I.C.C. Rallyja. Suomessa tapahtuma on järjestetty neljästi; 1981 Tampereella, 1994 Joensuussa, 2004 Oulussa ja 2014 Porissa.

F.I.C.C:n hallinnossa on suomalaisia mukana. Lars Dahlberg on järjestön kunniaresidentti ja SF-Caravan ry:n puheenjohtaja Olli Rusi F.I.C.C:n hallituksen jäsen.

Kansainvälisen automatkailujärjestö FIA:n (Federation Internationale de l'Automobile) jäseneksi SF-Caravan liittyi vuonna 2005. ¹²

Jäsenmäärä kasvanut harppoen

1960-luvulla suomalaisilla leirintäalueilla yövyttiin 1,5 miljoonaa kertaa vuodessa. 60-luvun lopulla Suomessa oli lähes 400 leirintäaluetta. 1970-luvulla leirintäalueyöpymisten vuosittainen määrä nousi jo 2,5 miljoonaan. 1973 voimaanastunut uusi ulkoilulaki ja sen ohella toteutunut leirintäalueiden luokitusjärjestelmä yhden, kahden ja kolmen tähden alueisiin oli harppaus leirintämatkailun kehitystyössä. Leirintäalueet jaoteltiin sisäasianministeriön määrittämien kriteerien mukaisesti kolmeen luokkaan alueen palvelutarjonta ja taso huomioiden. Myöhemmin, 1990-luvulla luokitus muutettiin yhteispohjoismaiseen tapaan viisiportaiseksi. ¹³

Karavaanimatkailun suosio ja sitä kautta SF-Caravanin jäsenmäärä kasvoi rivakasti 1970-luvulla. Kun ensimmäisen toimintavuoden jälkeen yhdistykseen kuului 23 jäsenperhettä, rikkoutui sadan jäsenen raja vuonna 1967 ja tuhannen jäsenen vuonna 1971. Alkuvuodesta 1973 lahtelainen karavaanari kiinnitti vaunuunsa numeron 2 000. Seuraavana vuonna SF-Caravan aloitti jäsenhankintakilpailun ja Karavaanipäivien pitopaikaksi kaavailtu 150-paikkainen alue jouduttiin hylkäämään liian pienenä, jäsenmäärän liki tuplaannuttua. Liiton kotipaikkaan Hämeenlinnaan perustettua toimistoa ja yli 5 000 jäsenen kortistoa hoitamaan palkattiin ensimmäinen työntekijä vuonna 1975. 10 000 jäsenen raja ylittyi vuonna 1979, 20 000 vuonna 1984, 30 000 vuonna 1987 ja 40 000 vuonna 1990. 1990-luvulla jäsenmäärät pysyttelivät 43 - 46 tuhannen suuruusina, kunnes vuonna 2003 ylitettiin 50 000 ja vuonna 2010 60 000 jäsenen rajapyykit. 2020-luvulla jäsenmäärä on vaihdellut 65 000 jäsenen molemmin puolin, ennätyksenä koronapandemiasta kärsitty vuosi 2021, jolloin jäseniä oli vuoden päättyessä 66 694. ¹⁴

---

¹² Karavaanarit.fi

¹³ Loma edessä, mökki takana, s. 47

¹⁴ Loma edessä, mökki takana, s. 99, karavaanarit.fi, SF-Caravan ry:n toimintakertomus 2022

Rajoitusten poistoja ja valtakunnallista vaikuttamista

SF-Caravan on ollut vahva vaikuttaja toimialallaan jäsenten etujen ja näkemysten esille tuojana. Matkailuajoneuvoala on kokenut monenlaisia muutoksia ajoneuvojen käyttöä koskevien viranomaismääräysten, lakien ja asetusten suhteen. SF-Caravanin toiminnan alkuaikojen merkittävimpiä hankkeita olivat nopeusrajoitusten muutokset. Järjestöä perustaessa matkailuperävaunua vetävien henkilö- ja pakettiautojen suurin sallittu nopeus oli 60 km/h. Aluksi enimmäisnopeutta nostettiin 70 km/h ja 1960-luvun lopulla 80 km/h, joka on edelleen voimassa yli 750 kg painavien matkailuperävaunujen osalta. ¹⁵

Vuonna 2020 uudistetussa tieliikennelaissa kokonaismassaltaan enintään 3 500 kg matkailuautoilta poistettiin ajoneuvokohtainen nopeusrajoitus ja alle 750 kg painavaa kevytperävaunua vetävän henkilö- ja pakettiauton suurimmaksi sallituksi nopeudeksi tuli 100 km/h. ¹⁶

SF-Caravan on ajanut aktiivisesti matkailuajoneuvojen verotukseen, tekniikkaan ja turvallisuuteen sekä tieliikenteen, leirintäalueiden ja leirintämatkailun edellytysten parantamiseen liittyviä asioita. Valtakunnallisen vaikuttamisen, aloitteiden ja lausuntojen lisäksi edunvalvontaa on harjoitettu kansainvälisellä tasolla EU-direktiivien ja maailmanlaajuisten standardien laadintaan.

SF-Caravan perustettiin valtakunnalliseksi järjestöksi, johon kuului henkilöjäseniä kaikkialta Suomesta. Jäsenmäärän kasvaessa organisaatiota esitettiin uudistettavaksi. Karavaanarit järjestäytyivät myös paikallisesti ja järjestelmä, jossa jokainen jäsen oli äänioikeutettu valtakunnallisen yhdistyksen kokouksissa, vaati tarkastelua. 21.5.1976 eli 12 vuotta perustamisen jälkeen pidettiin Turussa perustava kokous, jossa entinen Asuntovaunuyhdistys SF-Caravan ry korvattiin Matkailuvaunuliitto SF-Caravan ry:llä. Liittoon kuului vain rekisteröityjä yhdistyksiä, joilla oli jäseninä henkilöjäseniä. Ylin päättävä elin oli liittokokous, jossa äänioikeutta käyttivät jäsenyhdistysten nimeämät edustajat. ¹⁷

Nykyisen nimensä SF-Caravan ry sai 12.1.1989. Marraskuussa 1988 Tampereella pidetyssä liittokokouksessa tehtiin päätös ytimekkäämmän nimen vaihtamiseksi, ja siten Matkailuvaunuliitto-etuliitteen poistamiseksi. Liitossa oli reagoitu yhä enenevässä määrin kasvavaan matkailuautoilijoiden määrään matkailuautokerhon perustamisella jo vuonna 1984. Matkailuautojen suosio kasvoi nopeasti koko 1990-luvun. Vuonna 1996 autoja myytiin ensimmäisen kerran enemmän kuin vaunuja. ¹⁸

---

¹⁵ Karavaanarit.fi

¹⁶ Liikenne- ja viestintäviraston Traficom-internetsivusto

¹⁷ Karavaanarit.fi, Loma edessä, mökki takana, s. 113, 242

¹⁸ Karavaanarit.fi, Loma edessä, mökki takana, s.134, 162, 242

SF-Caravan on jäsenten asioiden edistämiseksi ja viranomaisten sekä yhteisöjen kanssa yhteistyössä toimiakseen tarvinnut tietoa ja karavaanimatkailuun liittyvää erityisosaamista. 1960-luvun lopulla SF-Caravan aloitti toimikuntien muodostamisen hallituksen avuksi ja kokosi ryhmän asiamiehiä palvelemaan jäseniä leirintään ja ajoneuvojen tekniikkaan liittyvissä kysymyksissä. Leirintätoimikunta neuvotteli leirintäalueiden omistajien kanssa alennus- ja käyttösopimuksia sekä toimi neuvonantajana alueita perustaville jäsenyhdistyksille. Tekninen toimikunta koostui ajoneuvotekniikan, katsastusmääräysten, sähkön, kaasun, järjestyksenvalvonnan ja liikenneturvallisuuden asiantuntijoista. Liiton historiassa toimikuntia on ollut niin ajotaidon, matkailun, koulutuksen, LA-puhelintoiminnan, matkailuautoilun ja tiedotuksen aloilla. Osa tehtävistä siirtyi 1980-90 -luvulla perustettujen liiton kerhojen hoitoon. Nuorisokerho, Alfa-kerho, Ajotaitokerho Caramba, Matkailuautokerho, ulkomaanmatkailijoiden VOP-kerho sekä nykyisin SF-Caravanin jäsenyhdistyksinä toimivat eteläntalvehtijoiden Rutusakki ja Kristityt karavaanarit ovat SF-Caravanin historiassa toimineita kerhoja. Golf-kerho, Koirakerho, Nostalgia-kerho ja Radioamateur Club harjoittavat kerhotoimintaa edelleen. ¹⁹

SF-Caravanin toiminta yhteisten asioiden eteen on perustunut pitkälti vapaaehtoisuuteen. Luottamushenkilöiden, toimikuntien, asiantuntijoiden ja kerhojen vetäjien vapaaehtoisella panoksella tuotetut palvelut ovat edelleen tärkeä osa karavaanaritoimintaa niin liitossa, jäsenyhdistyksissä kuin yhdistysten ylläpitämällä SF-Caravan-leirintäalueilla. Jäsenyhdistysten järjestämät perhekeskeiset, ohjelmalliset tapahtumat ”treffit” keräävät karavaanarit yhteen joka viikonloppu SF-Caravan-leirintäalueella jossain päin Suomea. ²⁰

SF-Caravan ry:n puheenjohtajina ovat toimineet opettaja Antero Rankala Pietarsaaresta (1964-1968), osastopäällikkö Börje Tengström Tampereelta/Mäntästä (1968-1990), diplomi-insinööri Seppo Pietiläinen Espoosta (1991-1999), varatuomari Eero Ollila Oulusta (2000-2008), liikenteenohjaaja Juha Hämäläinen Lappeenrannasta (2009-2017) ja yrittäjä, johdon konsultti Olli Rusi Turusta (2018-). Liiton toimisto sijaitsee Hämeenlinnassa. ²¹

Juhlavuoden teemalla ”Vapaus ja vastuullisuus” kohti tulevia haasteita

Vuonna 2024 SF-Caravan ry juhlistaa 60-vuotista taivaltaan 80 jäsenyhdistyksen muodostamana kattojärjestönä, jonka keskeisenä tavoitteena on ajaa harrastajien, harrastuksen ja jäsenyhdistysten etua sekä vaikuttaa harrastuksen yleisiin toimintaedellytyksiin. SF-Caravan yhdistää toimijoita, jotka näkevät harrastuksen luovan hyvinvointia ja palkitsevaa sisältöä vapaa-ajalle sekä vaihtoehtoja

---

¹⁹ Karavaanarit.fi, Loma edessä, mökki takana, s. 138-139

²⁰ Karavaanarit.fi

²¹ Karavaanarit.fi

esimerkiksi etätöiden tai liikkuvan työn ja harrastuksen toteutumiseen. SF-Caravanin visiona on olla matkailuharrastuksen moniosaaja, vastuullisen hyvinvoinnin edistäjä ja elämyksien mahdollistaja.²²

Leirintämatkailu on suosittu ja taloudellisesti merkittävä matkailumuoto. Matkailuajoneuvokanta Suomessa on suurempi kuin koskaan; matkailuajoneuvoja on yli 130 000 kappaletta. Matkailuvaunuja on rekisterissä noin 66 000 ja matkailuautoja noin 65 000. Leirintäalueita Suomessa on noin 550, joista noin 300 ulkoilulain mukaisia leirintäalueita ja 130 ympärivuotisesti toimivia. Leirintäalueilla vietetään vuosittain noin 3,5 miljoonaa yöpymisvuorokautta. Leirintäalueturistien aikaansaama liikevaihto Suomessa on 235 miljoonaa euroa vuodessa. Leirintäalueturismi kerryttää yli 87,9 miljoonaa euroa veroja ja veroluonteisia maksuja.²³

Karavaanarit, matkailuvaunuilijat ja -autoilijat, muuttuvine lomatottumuksineen ja kiinnostuksineen kohteineen sanelevat SF-Caravanin tulevaisuuden suuntaviivat. Viranomaisten päätökset, EU-direktiivit, lait ja asetukset ohjailevat omalta osaltaan käyttäjien polkuja. Matkailuharrastuksen kustannukset, kansalaisten taloudelliset resurssit, matkailuajoneuvojen tarjonta ja leirintäalueiden laatu vaikuttavat myös SF-Caravanin ja suomalaisen karavaanimatkailun kehitykseen.²⁴

SF-Caravan on kasvanut kuuden ystäväperheen yhdistyksestä suureksi ja arvostetuksi matkailujärjestöksi. Aseman ja arvon säilyttäminen tulevaisuudessa vaatii asiantuntevaa, aktiivista ja suunnitelmallista työtä sekä saumatonta yhteistyötä järjestön eri toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

---

²² SF-Caravan ry:n toimintasuunnitelma 2023-2024

²³ Caravan 2023: Matkailuajoneuvokanta Suomessa ennätyslukemissa -tiedote, Saukkonen A. Suomen Leirintäalueyhdistys, Suomen leirintämatkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset 2022 -tutkimus

²⁴ Karavaanarit.fi

Lähteet

Caravan 2023: Matkailuajoneuvokanta Suomessa ennätyslukemissa! STT Info [verkkodokumentti]. [Viitattu 11.8.2023]. Saatavilla: <https://www.sttinfo.fi/tiedote/caravan-2023-matkailuajoneuvokanta-suomessa-ennatyslukemissa?publisherId=1811&releasId=69963021>

Leirintämatkailijoiden tuoma liikevaihto vieraspaikkakunnalla on kasvanut 6 % vuodesta 2019, Suomen leirintämatkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset 2022, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu [verkkodokumentti]. [Viitattu 11.8.2023]. Saatavilla: <https://www.karavaanarit.fi/ajankohtaista/uutiset/leirintamatkailun-liikevaihto-on-kasvanut/>

Partanen, S. & Mauranen, T. (2013) Loma edessä, mökki takana – Suomalaisen leirintämatkailun viisi vuosikymmentä. Hämeenlinna, SF-Caravan ry.

Piilonen, T. Karavaanimatkailun kehitys Suomessa, SF-Caravan ry [verkkodokumentti]. [Viitattu 4.8.2023]. Saatavilla: <https://www.karavaanarit.fi/sf-caravan-ry/sf-caravanry/>

Saukkonen, A. (2023) Leirintäalueyöpymiset 2022 [sähköpostiviesti]. antti.saukkonen@camping.fi 23.2.2023.

SF-Caravan ry:n toimintakertomus 2022, SF-Caravan ry [verkkodokumentti]. [Viitattu 4.8.2023]. Saatavilla: <https://www.karavaanarit.fi/sf-caravan-ry/toimintakertomus/>

SF-Caravan ry:n toimintasuunnitelma 2023-2024, SF-Caravan ry [verkkodokumentti]. [Viitattu 9.8.2023]. Saatavilla: <https://www.karavaanarit.fi/sf-caravan-ry/toimintakertomus/>

Tietoa nopeusrajoitusten muutoksista, Traficom Liikenne- ja viestintävirasto [verkkodokumentti]. [Viitattu 9.8.2023]. Saatavilla: <https://www.traficom.fi/fi/liikenne/tieliikenne/tietoa-nopeusrajoitusten-muutoksista>

Uusi tieliikennelaki vaikuttaa matkailuautojen nopeuksiin, Traficom Liikenne- ja viestintävirasto [verkkodokumentti]. [Viitattu 9.8.2023]. Saatavilla: <https://www.traficom.fi/fi/ajankohtaista/uusi-tieliikennelaki-vaikuttaa-matkailuautojen-nopeuksiin>